بی‌توجهی تا کی؟!

بی‌خانمان‌ها

حسن روانشید
روزنامه نگار پیشکسوت

آغاز سال تحصیلی اگرچه به‌ظاهر و به دلیل چالش‌ها و نگرانی‌هایش خوشایند نمی‌آید اما پشت پرده‌های تأسف‌بار و نگران‌کننده‌ای هم دارد تا بعضی از دانشجویان شهرستانی که در دانشگاه‌های برتر کشور و بخصوص نوع دولتی آن‌ها کسب رتبه کرده‌اند و قبول شده‌اند حالا با مشکل نبودن محل اقامت در شهرها و کلان‌شهرها مواجه باشند. آن‌ها تا همین چند سال پیش اگر در نوبت استفاده خوابگاه‌های دانشجویی قرار می‌گرفتند و یا به دلایل شخصی ازجمله تمکن مالی، بیماری‌ها و مشکلات شخصی که داشتند ناچار به اقامت در خارج از محیط دانشگاه‌ها و خوابگاه‌ها پرتراکم می‌شدند به سراغ اجاره واحدهای مسکونی و یا اتاق‌هایی در آن می‌شدند که از نوع قدیمی و غیر آپارتمانی و تفکیک‌شده بود؛ اما امروز زمانی که با همان توهم و خیال از دورترین نقاط کشور عازم کلان‌شهرها و مراکز استان‌ها می‌شوند با پدیده جدیدی روبرو هستند تا همین اماکن محدود و قدیمی هم به دلیل اندکی ارزان‌تر بودن توسط خانواده‌های کم‌درآمد برای اقامت اجاره شده باشد و نفرات بیشتری در یک اتاق دوازده متری اقامت نمایند؛ بنابراین سهم دانشجو در این پدیده جدید و ناخواسته آنست که اگر دستش به دهانش می‌رسد اتاقی در یکی از هتل‌ها، مسافرخانه‌ها و یا مهمان‌پذیرها اجاره نماید و در غیر این صورت فعلا که هوا نسبتا مساعد است، شب‌ها را روی یکی از نیمکت‌های پارکی به شرط نداشتن مالک صوری، سپری کند؛ اما این ماجرای پرفرازونشیب در بحث مسکن و محل سکونت از چه زمانی شروع شد و به کجا ختم می‌شود؟ سال‌ها پیش مرکز تحقیقات مجلس شورای اسلامی گزارش ویژه‌ای در خصوص تأثیرات اجتماعی، فرهنگی و روانی مرتفع سازی ها منتشر کرد. تأثیری که برگرفته از رابطه بین محل سکونت انسان با کیفیت سلامت روانی و فرهنگی اوست.

این گزارش با برجسته کردن یکی از تعیین‌کننده‌ترین هزینه‌های ساخت‌وساز که از اتفاق پنهان بوده، به تحلیل و برآورد هزینه سبک معماری و شهرسازی برای جامعه پرداخته است. طبق تحلیل ارائه‌شده آنچه به‌وضوح در تجربه‌های چند دهه اجرای طرح‌های کلان‌شهری قابل‌مشاهده است، عدم توجه به هزینه‌های پنهان در اجرای آن طرح‌ها و بخصوص طرح‌های دولتی می‌باشد. کارشناسان حوزه مسکن معتقدند نه‌تنها توسعه عمودی شهرها به حل معضل مسکن کمکی نخواهد کرد، بلکه هزینه‌های گزافی چون تهدید سلامت روان و پایین آمدن کیفیت زیست شهری و گران‌تر شدن شهر را روی دست مدیران می‌گذارد و البته مهاجرپذیری را هم مضاعف خواهد کرد که اولین گام در این زمینه با مسکن مهر کلید خورد تا پروژه‌های شکست‌خورده دیگری را هم از این قماش به همراه داشته باشد. اساسا می‌توان هزینه‌های «ساخت»، «مدیریت بهره‌برداری»، «زیرساخت» و هزینه‌های پنهان را از ارکان اصلی سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی برای اجرای طرح‌های کلان‌شهری دانست. متاسفانه به دلیل عدم تحقیقات و آمار کافی و به‌تبع آن درک ناقص از هزینه‌های پنهان از این رکن غفلت شده است و درنتیجه گاه هزینه‌های غیرقابل‌جبران بر شهر و مردم آن تحمیل می‌شود. تحقیقات و پژوهش‌های بسیاری در سطح کشور و جهان در خصوص ارتباط بین آپارتمان‌نشینی و سلامت روان افراد جامعه انجام شده که می‌توان ۱۶ پیام منفی مشترک در بین آن‌ها را اینگونه عنوان کرد: «احساس نارضایتی، افسردگی، افزایش میزان مراجعه زنان به روان‌پزشک، روان رنجوری، انزوای اجتماعی، کاهش شادکامی، افزایش حس خصومت، افزایش حس بیگانگی از دیگران و اختلال روانی در سالمندان، اضطراب دختران جوان، واکنش‌های هیجانی، ناشی از فشارهای روانی و کاهش میانگین نمره سلامت روانی.» نتایج یافته‌ها نشان می‌دهد، درصد احتمال بروز اختلالات روانی، چون افسردگی در آپارتمان نشینان دو برابر ساکنان خانه‌های ویلایی بوده است؛ بنابراین فضای سازه‌های ویلایی، فضاهای امن‌تری برای سلامت روان ساکنان خود به‌حساب می‌آید. رییس سازمان نظام روانشناسی و مشاوره می‌گوید: «مهمترین اختلال روانی در جامعه امروز، افسردگی است. طبق آمار وزارت بهداشت، گستره افسردگی در جامعه ۲۳ درصد است. این در شرایطی است که تنها ۱۵ درصد افراد ساکن در مدل توسعه افقی با چنین مشکلاتی مواجه هستند.» آقای صفارنیا، محقق درزمینه تاثیر محیط مسکونی بر سلامت روان و شادکامی افراد، می‌گوید: «با پرسشنامه سلامت عمومی گلبرگ ۲۰۰ نفر از دختران دانش‌آموز میانگین شاخص شادکامی برای دختران جوان ساکن در خانه‌های ویلایی موردمطالعه، به میزان ۷۳ درصد بیشتر از دخترانی است که در خانه‌های آپارتمانی زندگی می‌کنند.»

از آن‌سو مهدیه رحمانیان روانشناس بالینی در خصوص تأثیرات محل سکونت بر سلامت روان انسان گفته است: «اکنون آپارتمان‌نشینی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین سبک‌های زندگی شهری، اثرات متعددی بر روح و روان مردم داشته و نبود احساس امنیت به دلیل فقدان رعایت حریم خصوصی در ساختار آپارتمان‌ها، یکی از اساسی‌ترین تبعات مخرب این سبک از زندگی است. درحالی‌که پژوهش‌ها و کارشناسان مربوط، هزینه‌های جبران‌ناپذیر توسعه عمودی شهرها را هشدار می‌دهند که طرح نهضت ملی مسکن در شهرهای بزرگ کشور با الگوی آپارتمان‌سازی و تراکم بالا در حال انجام است. به‌عبارت‌دیگر طرح تأمین مسکن دولت، در صورت موفقیت و اجرای کامل، تراکم شهرها را افزایش می‌دهد و در مناطقی چند برابر می‌کند که این به معنای بروز یک فاجعه شهری است.» البته این عقیده مورد تأیید آلبرت بغزیان عضو هیئت‌علمی دانشگاه تهران و کارشناس اقتصادی هم هست که می‌گوید: «توسعه افقی شهرها اقدامی منطقی بوده است. در اجرای طرح‌های حمایتی مسکن در مرحله نخست باید به‌صورت افقی مسکن ساخته شود و در صورت نیاز سراغ ارتفاع بروند. اصلی که از سال‌ها پیش در کشورهای غربی شاهد اجرایی شدن آن بودیم.» آنچه امروز و در آینده نزدیک انتظار اقشار بی‌خانمان جامعه را می‌کشد اگرچه ممکن است ازنظر فیزیکی اغنا کننده به نظر آید اما در مقابل هزینه‌های سنگین از دست دادن بعضی هویت‌های روح و روان را به همراه خواهد داشت که همان حس گس بی‌خانمانی است!

گزارش

هشدار فرمانده کل قوا به صهیونیست‌ها: سیلی سنگین‌تری می‌خورید

زلزله ۱۵ مهر

رهبر انقلاب اسلامی و فرمانده معظم کل قوا صبح دیروز در مراسم مشترک دانش‌آموختگی دانشجویان دانشگاه‌های افسری نیروهای مسلح، این نیروها را دژ امنیت، عزت، و هویت ملی خواندند و با اشاره به شکست «غیرقابل ترمیم» رژیم صهیونیستی در حماسه اخیر جوانان فلسطینی، تأکید کردند: عامل ایجاد این طوفان ویرانگر، ظلم و جنایت و درنده‌خویی مداوم رژیم غاصب جعلی در حق ملت فلسطین بوده است و این رژیم نمی‌تواند با دروغگویی و مظلوم‌نمایی، چهره هیولایی و دیوسیرت خود را در حمله به غزه و قتل عام مردم آن پنهان کند و با یاوه‌گویی، شجاعت جوانان فلسطینی و طراحی هوشمندانه آنان را برعهده غیرفلسطینی‌ها بگذارد.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با اشاره به حوادث بی‌سابقه اخیر در فلسطین، موضع‌گیری مسئولان کشور در قبال این قضیه مهم سیاسی-نظامی را درست و خوب خواندند و با اشاره به اذعان همه جهان به شکست رژیم صهیونیستی در این قضیه، تأکید کردند: این شکست از ابعاد نظامی و اطلاعاتی یک شکست غیرقابل ترمیم و یک زلزله ویرانگر است که بعید است رژیم غاصب با همه کمک‌های غربی‌ها بتواند ضربات عمیق این حادثه به سازه‌های حاکمیتی خود را ترمیم کند.

رهبر انقلاب اسلامی با تأکید بر اینکه رژیم صهیونیستی بعد از روز شنبه ۱۵ مهر، روز حماسه شجاعانه جوانان فلسطینی، دیگر رژیم صهیونیستی قبلی نیست، افزودند: عامل این بلای بزرگ عملکرد خود صهیونیست‌ها است؛ چرا که وقتی شما درنده‌خویی و وحشی‌گری را از حد می‌گذرانید، باید منتظر «طوفان» باشید.

ایشان اقدام شجاعانه و فداکارانه مجاهدان فلسطینی را پاسخ به جنایات سالهای متمادی اشغالگران و افزایش آن در ماه‌های اخیر برشمردند و افزودند: مقصر قضیه اخیر دولت کنونی حاکم بر رژیم غاصب است که از هیچ اقدام سبعانه‌ای در حق ملت مظلوم فلسطین دریغ نکرد.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با اشاره به شرارت و خباثت رژیم اشغالگر گفتند: هیچ ملت مسلمانی در تاریخ معاصر با دشمنی به بی‌حیایی و بی‌رحمی رژیم صهیونیستی مواجه نبوده و به اندازه این ملت تحت فشار و محاصره و کمبود قرار نگرفته است؛ ضمن اینکه امریکا و انگلیس از هیچ دولت ظالمی به اندازه دولت جعلی حمایت نکردند.

ایشان کشتار زن و مرد و کودک و کهنسال فلسطینی، هتک حرمت مسجدالاقصی، لگدکوب کردن نمازگزاران و انداختن شهرک‌نشین‌های مسلح به جان مردم فلسطین را از جمله جنایات رژیم صهیونیستی خواندند و سوال کردند: آیا ملت غیور و چندهزارساله فلسطین در مقابل این همه ظلم و جنایت چاره‌ای جز برپاکردن «طوفان» داشت؟

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با اشاره به تلاش رژیم خبیث برای مظلوم‌نمایی و کمک رسانه‌ها استکباری جهان برای القاء این موضوع در افکارعمومی جهانیان، گفتند: این مظلوم‌نمایی «صددرصد خلاف واقع و دروغ» است و هیچکس نمی‌تواند از این هیولای دیوسیرت، چهره‌ای مظلوم بسازد.

رهبرانقلاب هدف از مظلوم‌نمایی رژیم صهیونیستی را توجیه جنایات این رژیم در حملات جاری به غزه و قتل عام مردم مظلوم این منطقه دانستند و تأکید کردند: محاسبه رژیم جعلی و حامیانش در این مسئله هم غلط است و سران و تصمیم‌گیرندگان رژیم صهیونیستی و حامیان آنها بدانند که این کارها بلای بزرگتری سرشان می‌آورد و ملت فلسطین با عزم راسخ‌تر، در واکنش به این جنایات، سیلی سنگین‌تری بر چهره زشت آنها خواهد زد.

ایشان در نکته‌ای مهم، به یاوه‌گویی‌های برخی افراد رژیم صهیونیستی و حامیان آن درباره دست داشتن غیرفلسطینی‌ها از جمله ایران در حوادث اخیر اشاره و تأکید کردند: البته ما پیشانی و بازوی جوانان فلسطینی و طراحان مدبر و هوشمند فلسطینی را می‌بوسیم و به آنها افتخار می‌کنیم اما این یاوه‌گویی‌ها اشتباه و این محاسبه غلط است و کسانی که می‌گویند ضربه اخیر فلسطینی‌ها ناشی از غیرفلسطینی‌ها است، ملت بزرگ فلسطین را نشناخته‌اند و دست‌کم گرفته‌اند.

رهبر انقلاب با اشاره به ضرورت عکس‌العمل دنیای اسلام در مقابل جنایات صهیونیست‌ها، افزودند: البته همه دنیای اسلام موظف به حمایت از ملت فلسطین هستند اما این حماسه، کار طراحان هوشمند و جوانان و فعالانِ ازجان‌گذشته فلسطینی بود و ان‌شاءالله این حماسه شجاعانه گام بزرگی در راه نجات فلسطینی‌ها خواهد بود.

فرمانده کل قوا همچنین در آغاز سخنان‌شان در مراسم مشترک دانش‌آموختگی دانشجویان دانشگاه‌های افسری نیروهای مسلح، فعالیت در نیروهای مسلح را افتخاری بزرگ و از حیاتی‌ترین مشاغل در اداره و مدیریت سرزمین عزیز ایران خواندند.

ایشان نیروهای مسلح را دژ پولادین امنیت، عزت و هویت ملی برشمرد و افزودند: امنیت ملی زیرساخت همه نرم‌افزارهای مهمی است که در پیشرفت کشور نقش دارند؛ به‌گونه‌ای که اگر امنیت نباشد، هیچ‌چیز نیست.

رهبر انقلاب، محروم بودن هر کشور از قدرت دفاع و ایجاد امنیت ملی را باعث وابستگی به بیگانگان و به گروگان گرفتن عزت ملی آن کشور دانستند و افزودند: به فضل الهی، نیروهای مسلح ما از میدان‌های مختلف سرافراز بیرون آمده‌اند که اینها مدال‌های زرین بر سینه ستبر نیروهای مسلح است.

فرمانده کل قوا، جنگ تحمیلی هشت ساله را به معنای واقعی کلمه، جنگی جهانی خواندند و گفتند: نیروهای مسلح در آن امتحان دشوار، از وجب به وجب خاک کشور و حاکمیت اسلام مقدس و عزیز دفاع و توطئه دسته‌جمعی مستکبران شرق و غرب را در دفاع از صدام متجاوز، باطل کردند.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای فتنه داعش را آخرین میدان امتحان نیروهای مسلح تا امروز دانستند و افزودند: آمریکا در نقشه‌ای شرورانه، داعش را ایجاد کرد تا ثبات منطقه را به هم بزند؛ هدف نهایی این توطئه هم ایران اسلامی بود اما نیروهای مسلح جمهوری اسلامی با همراهی نیروهای مسلح چند کشور دیگر، آن فتنه را هم ناکام گذاردند.

فرمانده کل قوا همچنین دانشگاه‌های افسری را کانون‌های ارزشمند پرورش نیروی انسانی آگاه، شجاع و کارآمد دانستند و تقویت مستمر دانش و پژوهش، ارتقاء روحیه تدین و اخلاق، سامان دادن به محیط آموزش و اهتمام به سطح سواد ورودی‌های این دانشگاه‌ها را مهم خواندند.

حضرت آیتالله خامنه‌ای در ابتدای این مراسم که در دانشگاه امام علی(علیه‌السلام) برگزار شد، با حضور در محل مزار شهیدان گمنام، ضمن قرائت فاتحه به مقام شامخ شهیدان ادای احترام کردند.

ایشان سپس از یگانهای حاضر در میدان سان دیدند.

همچنین سردار سرلشکر محمد باقری رئیس ستاد کل نیروهای مسلح با تبریک عملیات «طوفان الاقصی» مبارزان فلسطینی، ارتقاء معنویت، بصیرت سیاسی، افزایش توان و آمادگی دفاعی و رزمی، توسعه خوداتکایی، پیشبرد اشراف اطلاعاتی و هوشیاری انقلابی را چارچوب فعالیت‌های نیروهای مسلح کشور برشمرد و با بیان گزارشی از سال تحصیلی گذشته در دانشگاه‌های افسری کشور، برنامه‌ی این دانشگاه‌ها در سال تحصیلی جاری را تشریح کرد.

در این مراسم امیر سرتیپ دوم امیر علی مهدوی فرمانده دانشگاه افسری امام علی(علیه‌السلام)، سردار سرتیپ دوم پرویز آهی فرمانده دانشگاه افسری و تربیت پلیس امام حسن مجتبی(علیه‌السلام) و سردار سرتیپ نُعمان غلامی فرمانده دانشگاه افسری امام حسین(علیه‌السلام) نیز گزارشی از فعالیت‌ها و برنامه‌های آموزشی این دانشگاه‌ها بیان کردند.

امروز در مراسم مشترک دانش‌آموختگی دانشجویان دانشگاه‌های افسری نیروهای مسلح در دانشگاه امام علی(علیه‌السلام)، دانشجویان به اجرای سرود نیز پرداختند.

در این مراسم یگان‌های حاضر در میدان از مقابل فرمانده کل قوا رژه رفتند.

رئیسی در مراسم افتتاح ۴ ایستگاه مترو در خطوط ۶ و ۷

اراده پولادین جوانان فلسطینی حماسه بزرگی خلق کرد

رئیس جمهور با بیان اینکه اراده پولادین جوانان فلسطینی حماسه بزرگی خلق کرد، گفت: امیدوارم خداوند مجاهدین را در آزادسازی سرزمین آنها کمک کند.

سید ابراهیم رئیسی پیش از ظهر امروز در مراسم افتتاح ۴ ایستگاه مترو در خطوط ۶ و ۷، اظهار کرد: رشادت، شجاعت، مقاومت و ابتکار عمل مجاهدین فلسطینی را باید تبریک بگویم. مقاومت آنها در این عملیات غرورآفرین، مثال زدنی است. این اراده پولادین جوانان فلسطینی حماسه بزرگی خلق کرد و نشان داد ظلم به یک ملت و آواره کردن مردم و تصرف سرزمین آنها می تواند مدتی وجود داشته باشد ولی مردم مظلوم را به ستوه می‌آورد و انها دیگر حاضر نیستند ادامه این ظلم را تحمل کنند. امیدوارم خداوند مجاهدین را در آزادسازی سرزمین آنها کمک کند.

وی در ادامه با بیان اینکه همت شهرداری تهران برای رفاه حال مردم تهران قابل تقدیر است، اظهار کرد: در شهرداری تهران برای حل مشکل ترافیک و آلایندگی تلاش می‌شود. رئیس‌جمهور همچنین با بیان اینکه در توسعه شهری، کار برای رفاه مردم است و محور اصلی توجه به رفاه مردم است، تصریح کرد: صرفه‌جویی در زمان بسیار مهم است. اگر درست به ترافیک توجه نشود، شاید یک ساعت یا بیشتر سفر در تهران طول می کشد و شاید نصف روز افراد را بگیرد. مترو بهترین وسیله برای کاهش سفر درون شهری است تا مردم از وقت خود استفاده کنند.

وی خاطرنشان کرد: همت شهرداری در زمینه تامین رفاه مردم مهم است و نقش پشتیبانی دولت هم اهمیت دارد. ما دستگاه‌های دولتی را موظف می‌دانیم که تلاش کنند تا وضعیت همه شهرهای کشور بهبود یابد. دولت باید مساعدت کند تا شهرداری در ارائه خدمات به شهروندان موفق شود. رئیسی با اشاره به اینکه کارهای خوبی در شهر تهران در حال انجام است، اظهار کرد: یک مورد قرارگاه ساخت مسکن است. کمبود زمین در تهران داریم و ساخت مسکن کار ساده‌ای نیست، ولی کار دارد دنبال می شود. با پیگیری شهرداری و کمک وزارت راه و شهرسازی، تغییر بافت مرکز تهران باید انجام شود.

وزیر کشور:

عده‌ای می‌خواهند مردم را از حضور درانتخابات مایوس کنند

وحیدی گفت: در برخی از اظهارات که شروع شده و کم و بیش هم خبر داریم برخی از معاندین یا رسانه های خارجی در برنامه‌هایشان سعی دارند مردم را از حضور در انتخابات دلسرد کنند.

به گزارش فارس، احمد وحیدی وزیر کشور دیروز پس از حضور در مرکز ارتباط مردمی ریاست جمهوری و پاسخ بی واسطه به سوالات مردم در جمع خبرنگاران گفت: مهمترین واقعه امسال انتخابات است؛ انتخابات نقطه حساسی است برای تعیین سرنوشت و دخالت مردم در اداره کشور است جمهوری اسلامی بالغ بر ۴۰ انتخابات با حضور مردم داشته و مردم باوری در کشور ما جریان داشته است.

وی افزود: اولین مسئولیت علاقه مندان به آینده کشور مراقبت از این است که عده‌ای با حرف های ناصحیح، مردم را از حضور در انتخابات مایوس نکنند. متاسفانه در برخی از اظهارات که شروع شده است و کم و بیش هم خبر داریم عده ای این برنامه را در دستور کار قرار دادند معاندین و رسانه های خارجی نیز چنین هدفی در سر می پرورانند.

وزیر کشور تصریح کرد: بحث اول مشارکت گسترده مردم در انتخابات است که موجب اقتدار و تامین منافع ملی کشور است و موجب عقب راندن دشمنان نظام می شود. اقدامات اجرایی طبق قانون در حال انجام است شورای اجرایی مرکزی شکل گرفته است و برای ۲۷ مهر که ثبت نام نهایی انجام می شود آماده می شویم. در میان ثبت نام کنندگان از همه طیف های سیاسی حضور دارند تعداد زیادی از نمایندگان مجلس پیشین، وزرا و نحله های فکری مختلف سیاسی حضور دارند.وی در مورد برگزاری الکترونیکی انتخابات افزود: فرایند انتخابات مشتمل برقبل، بعد و حین انتخابات است که بخش قابل توجهی از آن الکترونیکی است.که مردم بیشتر احراز هویت و صندوق های هوشمند سروکار دارند تلاش می کنیم در برخی از حوزه ها صندوق های رای هوشمند را داشته باشیم و اخذ رای نیز به شکل الکترونییکی صورت بگیرد. وزیر کشور درباره تبلیغات زودهنگام داوطلبین گفت: تا ثبت نام تکمیل نشود داوطلبی قطعی نیست لذا هر فعالیتی انتخاباتی نیست و فعالیت های تبلیغاتی برای انتخابات براساس چارچوب های قانونیِ مشخص شده باید باشد.

یادداشت

بایدها و نبایدهای اخلاقی دولت در اندیشه اسلامی؛ از گذشته تا امروز (۳)

دکتر محمدرضا فارسیان
مدرس دانشگاه

شناخت اهداف و غایات تشکیل دولت اسلامی اولین ضرورتی است که باید دولت به آن اهتمام داشته باشد و همهٔ قوای خود را برای تحقق بخشیدن آن به خدمت گیرد. در این مجال و پس از بررسی اصل «اخلاق» به اصل «عدالت آزادی‌بخش» به‌عنوان مرجع بسیاری از اصول اخلاقی پیش روی دولت اشاره می‌شود.

مهم‌ترین ارزشی که حکومت باید برای رسیدن به آن تلاش کند عدالت است. شاید این کلمه آنقدر گفته شده و آنقدر به آن عمل نشده است که بار معنایی دقیق آن حداقل در میان عوام از بین رفته باشد. مردم از عدالت، انتظار تعریف آن را ندارند. شاید تعریف عدالت به برابری یا تعریف عدالت به قرار دادن هر چیزی در جای خود گرهی را از زندگی روزمرهٔ مردم باز نکند. برای مردم مهم این نیست که عدالت چگونه تعریف می‌شود؛ برعکس چیزی که در دانشکده‌های حقوق ساعت‌ها و یا شاید سال‌ها بر سر آن بحث می‌شود که «عدالت چیست؟»، برای مردم مهم این است که عدالت چگونه اجرا می‌شود. مردم باید عدالت را احساس کنند و گمان آنها این باشد که در فضای مبتنی بر عدالت زندگی می‌کنند. مهم این است که اگر گفتیم عدالت یعنی برابری، دولت به عنوان مجری قوانین وضع شده در کشور بتواند این برابری را در همه جای حاکمیت به تصویر بکشد. از تقسیم و توزیع ثروت‌های عمومی در نقاط مختلف کشور، تا توزیع متخصصان، تا توزیع برابر امکانات آموزشی و ... همه چیز باید برابر تقسیم شوند. و اگر گفتیم نه، عدالت قراردادن هر چیز به جای خود می‌باشد، باید بتوانیم برای آن مقیاسی وضع کنیم تا هر کس خواست اندازه بگیرد که ما به عدالت عمل کرده‌ایم یا خیر به راحتی بتواند این اندازه‌گیری را انجام دهد.

به هر تقدیر دولت تقسیم‌گر عادلانهٔ ظرفیت‌ها و امکانات به‌شمار می‌رود و چه عدالت به توزیع برابر معنا شود و چه به توزیع متوازن، دولت باید آن را در ظرف اجتماع محقق کند. عدالت در نظم حقوقی اسلام، اداره‌کننده امور است و اصل و اساسی است که باید مبنای زندگی عمومی و تنظیم مقررات قرار گیرد.

دولت باید تعارف را یک بار برای همیشه و با همه کنار بگذارد. باید بتواند منابعی که در اختیار دارد را به درستی تقسیم کند. تمام متخصصان اقتصادی گواهند و می‌دانند که ما امروز در کشور بیش از آنکه کمبود منابع و امکانات داشته باشیم با کمبود مدیریت به‌معنای عدم توانایی در توزیع صحیح منابع مواجهیم، خطری که اگر به آن توجهی نشود رفته‌رفته باعث رخوت و کسالت نظامات اقتصادی، فرهنگی، آموزشی و ... را فراهم می‌آورد و در رسیدن به اهداف خود ناکام می‌مانند. دولت باید یکبار برای همیشه تکلیف خود را با بودجهٔ شرکت‌های دولتی روشن کند و به طریق معقولی آن را به سفرهٔ مردم برساند. دولت باید یکبار برای همیشه تکلیف خود را با آموزش پولی و صد درصد انتفاعی که برهم‌زنندهٔ عدالت آموزشی است روشن کند؛ دولت باید یکبار برای همیشه همهٔ شهروندان را خانوادهٔ خود محسوب کند و شفافیت را به‌معنای مدیریت در اتاق شیشه‌ای محقق کند؛ دولت باید یکبار برای همیشه هر چه دارد را از مردم بداند و هر چه ندارد را نتیجهٔ دوری از مردمی شدن قلمداد کند. تنها راه مردمی شدن دولت به‌معنای واقع این است. تنها راه صادقانهٔ قبول دولت توسط عامهٔ مردم این است که دولتمردان مشکلات را به گردن یکدیگر نیندازند و مرد و مردانه مسئولیت تمام کارهای خود را به‌عهده بگیرند. اگر اینگونه عمل کردیم،آرام آرام احساس عدالت در جامعه تقویت می‌شود و مردم نسبت به قبول ارزش‌های مورد قبول حاکمیت باورپذیر می‌شوند.

مهم‌ترین مسئله‌ای که در مطالعهٔ هدفمند تاریخ دولت در اندیشهٔ اسلامی به آن باید توجه شود، مسئلهٔ عدالت آزادی‌بخش است. عدالتی که به آزادی بینجامد و به مردم در چارچوب معقول و مشروع قدرت انتخاب بدهد. این آزادی یعنی از نان شب واجب‌تر، یعنی از حرمت نزدیکان عزیزتر، یعنی از قصه‌های شبانهٔ کودکان شنیدنی‌تر؛ آری عدالت آزادی‌بخش یعنی احترام به اراده و انتخاب انسان در مسیر معقول و مشروع. آنقدر می‌ترسیم از آزادی حرف بزنیم که دیگران گوی سبقت را در این وادی از ما ربوده‌اند و با القاء هر سمّ مهلکی به نام آزادی و خوراندن آن به کام جوانان ما باعث شیوع گسست‌ها و التقاط‌ها شده‌اند.

مقنن اساسی جمهوری اسلامی ایران با درک صحیح، این حقیقت را به خوبی در قانون اساسی گنجانده است، فلذا «کرامت و ارزش والای انسان و آزادی توأم با مسئولیت او در برابر خدا» را در بند ششم از اصل دوم قانون اساسی از پایه‌های نظام سیاسی جمهوری اسلامی قرار داده است. این ترسیم مقنن اساسی سبب شد تا در اصل سوم قانون اساسی نیز رویکرد جدی‌تری به مقولهٔ آزادی‌های سیاسی به وجو بیاید و صراحتاً در وظایف دولت «تأمین آزادی‌های سیاسی و اجتماعی در حدود قانون» به‌عنوان یک تکلیف مقرر شود. آری؛ بر اساس یک تجربهٔ زیستهٔ واقعی که در طول تاریخ دولت‌های اسلامی به دست آمده است، تنها مسیر امنی که تحقق وعده‌های حاکمیت را هموار می‌کند، اعطای آزادی‌های معقول و مشروع است.

دولت اگر چه به‌عنوان پدیده‌ای جدید در حکمرانی محسوب می‌شود که توأم با قانونگذاری و قضا، سه ضلع اصلی قوای حاکمه را تشکیل می‌دهند، اما دارای ریشه و نشانه در تاریخ تحول حکمرانی در جهان اسلام است. در میان این سیر تاریخی آنچه بیش از همه چیز ذهن ما را به خود مشغول می‌کند، مشترکاتی است که زمینهٔ افول و نزول قدرت دولت‌های حاکم را در دوران مختلف فراهم آورده است. دو اصل اخلاق و عدالت آزادی‌بخش به‌عنوان مهمترین مؤلفه‌های مستخرج از مشترکات حکمرانی مطلوب، این زمینه را فراهم خواهد کرد تا دولت با درک دقیق‌تری از وظایف خود بتواند زمینه‌ای را برای تحقق ثبات و پایداری حکومت مهیا کند.

آنچه بیش از هر چیز جامعهٔ ما و مردمان آن تشنهٔ آن هستند دو چیز است:

۱-دولت اخلاق‌مداری که بتوان توسل به اخلاق انسانی و الهی را در جای جای تصمیمات آن به نظاره نشست.

۲-عدالت آزادی‌بخشی که زمینهٔ دستیابی انسان‌ها را به خواسته‌هایشان از طریق معقول و مشروع تسهیل کند.